

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AVOKATI I POPULLIT

Mekanizmi Kombëtar për Parandalimin e Torturës

Adresa: Bulevardi: "Zhan D'Ark" Nr.2
Tiranë, Shqipëri

Tel/Fax: +355 4 2380 300/315
E-mail: ap@avokatipopullit.gov.al
www.avokatipopullit.gov.al

Nr. Prot.
Nr. Dok. 202201199/2

Tiranë ___/___/2022

Lënda: Rekomandohet përmirësimi i kushteve dhe i trajtimit të të paraburgosurve në
Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (IEVP) Kukës.

Drejtuar: Z. Admir ABRILJA
Drejtor i Përgjithshëm i Burgjeve

TIRANË

Z. Ylber DURAKU
Drejtor i IEVP-së në Kukës

KUKËS

Të nderuar zotërinj,

Mekanizmi Kombëtar për Parandalimin e Torturës, trajtimit ose dënimit të egër, çnjerëzor ose poshtërues, në vijim Mekanizmi Kombëtar (MKPT), seksion pranë Institucionit të Avokatit të Popullit, bazuar në nenin 19/1 të ligjit nr.8454, datë 04.02.1999, "Për Avokatin e Popullit", i ndryshuar dhe nenin 81 të ligjit nr.81/2020 "Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve", kreu një inspektim të pa paralajmëruar në Institucioni e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (IEVP) Kukës.

Inspektimi u krye më datë 29.09.2022, sipas Planit të Inspektimit të miratuar nga Avokati i Popullit. Në përbërje të grupit inspektues ishin z. Besnik Deda dhe z. Hazbi Selita, me detyrë nd/komisioner pranë Mekanizmit Kombëtar.

Qëllimi i vizitës inspektuese ishte vlerësimi i përgjithshëm i respektimit të të drejtave të të burgosurve, të cilat ju garantohen me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, me aktet ligjore dhe nënligjore, si dhe me aktet ndërkombëtare që garantojnë të drejtat themelore të të burgosurve.

Aspekt tjetër i inspektimit, ishte edhe verifikimi i zbatimit të rekomandimeve të Avokatit të Popullit në inspektimin e zhvilluar nga grupi i MKPTsë në datë 16.12.2021. Në përfundim, gjetjet e inspektimit dhe rekomandimet për përmirësimin e kushteve dhe trajtimin e të paraburgosurve, janë dërguar me shkresë DPB-së dhe I EVP Kukës¹.

Institucioni i Avokatit të Popullit, pasi u njoh me konstatimet e grupit inspektues, ka detyrimin kushtetues dhe ligjor t'ju parashtrijë konkluzionet përfundimtare, referuar si më poshtë vijon:

Shënime të përgjithshme

Bazuar në metodologjinë e zhvillimit të inspektimit në institucionet e sistemit penitenciar, grupi i inspektimit u takua me drejtorin e I EVP Kukës z.Ylber Duraku. Drejtuesi dhe stafi i institucionit, u informuan nga grupi i MKPT-së në lidhje me qëllimin e inspektimit dhe ambientet që do të inspektohen në regjimin e brendshëm, intervistimin e të paraburgosurve, si dhe për kqyrjen e dokumentacionit dhe administrimin e tij.

Drejtori i I EVP-së informoi grupin e inspektimit në lidhje me respektimin e të drejtave dhe trajtimin e të paraburgosurve në këtë I EVP, plotësimin e kushteve materiale në dhomat e banimit, gjendjen shëndetësore të të paraburgosurve, mënyrën e zgjidhjes të kërkesë/ankesave të të paraburgosurve nga stafi i institucionit, si dhe për zbatimin e rekomandimeve të institucionit të Avokatit të Popullit.

Nga informacioni rezultoi se, I EVP Kukës klasifikohet institucion paraburgimi sipas urdhërit nr.381, datë 19.07.2019 "Për disa ndryshime në Urdhrin nr.8927/1, datë 27.09.2018 të Ministrisë të Drejtësisë, *“Për kategorizimin e institucioneve të ekzekutimit të vendimeve penale”*.

Kapaciteti fizik i institucionit është për mbajtjen, sigurimin dhe trajtimin e 36 personave të paraburgosur². Në momentin e inspektimit, në ambientet e regjimit të brendshëm ndodheshin 36 të paraburgosur (asnjëri prej tyre nuk ishte i dënuar me vendim të formës së prerë nga gjykata). Institucioni nuk kishte udhër për miratimin e kapacitetit, në lidhje me numrin e të paraburgosurve që duhet sigurohen dhe të qëndrojnë në këtë institucion.

Grupi i inspektimit mori të dhëna mbi popullimin në këtë institucion edhe për periudhën e fundit 6 mujore dhe nga statistikën e raportuara rezultoi se, në I EVP Kukës nuk ka patur situata mbipopullimi. Dinamika e popullimit të institucionit për këtë periudhë ka qenë si më poshtë vijon:

---

¹ Shkresë nr.K4/I53-2 prot., datë 31.12.2021 dërgohet *“Rekomandime për përmirësimi i kushteve dhe trajtimin e të paraburgosurve në I EVP Kukës”*.

² <https://dpbsh.gov.al/ievp/ievp-kukes/>

- Muaji Mars   33 të paraburgosur
- Muaji Prill   29 të paraburgosur
- Muaji Maj   32 të paraburgosur
- Muaji Qershor   31 të paraburgosur
- Muaji Korrik   30 të paraburgosur
- Muaji Gusht   34 të paraburgosur

Organika e I EVP-së Kukës përbëhej nga 55 punonjës, nga të cilët 9 janë stafi civil dhe 41 janë punonjës të sigurisë së burgut. Nga verifikimi i organikës, rezultoi se kishte mungesa në pozicionin e mjekut me kohë të plotë (aktualisht mjeku ishte i punësuar me kohë të pjesëshme), si dhe 4 (katër) punonjës policie të rolit bazë. Këto mungesa nuk ndikonin në plotësimin e kërkesave dhe nevojave bazë për të paraburgosurit.

Nga ana e drejtuesit dhe stafit të institucionit, grupit të inspektimit ju ofrua akses i plotë brenda Rregullores së Brendshme, për kryerjen e inspektimit në të gjitha ambientet e brendshme të tij, si dhe zhvillimin e intervistave me personat e paraburgosur që vuanin dënimin në këtë institucion.

Nga verifikimi i rekomandimeve të institucionit të Avokatit të Popullit për vitin 2021, gjendja paraqitej si më poshtë vijon:

1. Situata e mbipopullimit ishte e stabilizuar, pasi numri i të paraburgosurve ishte brenda kapaciteteve akomoduese të institucionit.
2. Dhomat e të paraburgosurve ishin të pajisur përgjithsisht me orenditë e nevojshme për jetesë dhe me dollapë për mbajtjen e rrobave dhe sendeve të tjera personale.
3. Ishte plotësuar vendi vakant në organikë të “specialistit jurist, b/njerëzore dhe kartelist”.
4. Në regjimin e berendshëm ishin shtuar 2 kamera sigurie dhe ishin zëvendësuar kamerat e dëmtuara, të cilat shërbejnë për parandalimin e rasteve të keqtrajtimit ndaj të paraburgosurve.
5. Me fondet e institucionit, ishte kryer rikonstrukcioni i pjesshëm për eliminimin e lagështirës në ambientet e regjimit të brendshëm të institucionit.

Ndërkohë, u evidentua se një pjesë e rekomandimeve nga inspektimi i mëparshëm nuk kishin gjetur zbatim: Më konkretisht:

1. Nuk ishin planifikuar fonde buxhetore për rikonstrukcionin e plotë të ambienteve në regjimit të brendshëm të I EVP-së Kukës, për të siguruar kushte normale për jetesë të të paraburgosurve.
2. Organika e sektorit shëndetësor, nuk ishte e plotësuar me pozicionin e mjekut me kohë të plotë, por ai vijonte të punonte me kontratë me kohë të pjesshme.
3. Mungesa e ambienteve në regjimin e brendshëm, nuk mundëson organizimin e aktiviteteve edukative të larmirshme me të paraburgosurit, me qëllim rehabilitimin, këshillimin, ri-integrimin e tyre.

4. Kuzhina e institucionit, ende nuk ishte e pajisur me aspirator për ajrim.

Në lidhje me nevojat për plotësimin e kushteve të të paraburgosurve për jetesë normale dhe trajtimin dinjitoz të tyre, institucioni i I EVP Kukës ishte drejtuar me shkresë DPB-së Tiranë³, ku evidentohen nevojat sipas sektorëve dhe kërkesa për mbështetja buxhetore për realizimin e tyre.

Grupi i inspektimit, në përfundim të vizitës monitoruese e njohu stafin e I EVP Kukës, me gjetjet kryesore dhe problematikat e konstatuara nga inspektimi, të cilat do gjejnë pasqyrim në një raport me rekomandime për drejtuesit e DPB-së dhe I EVP Kukës.

Trajtimi i të paraburgosurve

Gjatë vizitës inspektuese u zhvilluan takime dhe intervista konfidenciale me të paraburgosurit, me qëllim mbledhjen e informacionit në lidhje me trajtimin e tyre. Në përfundim, grupi i MKPT-së nuk identifikoi asnjë rast të përdorimit të presionit psikologjik ndaj të paraburgosurve, ushtrimit të dhunës fizike apo dhe ushtrimit të forcës tej kufijve që parashikohet në aktet normative në fuqi. Gjithashtu, nga kqyrja e regjistrit të kërkesë/ankesave që administrohej nga zyra e protokollit të institucionit, nuk kishte të evidentuara ankesa apo pretendime të të paraburgosurve për ushtrim të dhunës fizike apo psikologjike nga punonjësit e policisë së burgut.

Një nga problematikat që u evidentua në intervistat me të paraburgosurit, kishte të bënte me mungesën e ajrimit dhe të dritës natyrale, për shkak të pozicionit të godinës së paraburgimit e cila ndodhet nën nivelin e tokës dhe përmasat e dritareve të dhomave, të cilat janë të vogla. Dritaret e dhomave, veç përmasave konstatohen se janë dhe të amortizuara, pasi ato nuk mbylleshin hermetikisht dhe kjo përbënte shkak që ambientet të ishin të ftohta, sidomos gjatë stinës së dimrit, ku temperaturat në këtë zonë shkojnë nën zero. Në trajtimin e këtyre çështjeve me drejtuesit e institucionit, theksuan faktin se në pamundësi që dritaret ekzistuese të zgjerohen në përmasa, kishin bërë kërkesë DPB-së që ato mund të zëvendësohen me dritare me “Duroplast”, që do të bënte të mundur izolimin nga i ftohti për çdo dhomë gjatë stinës së dimrit dhe ambientet do të jenë më të ngrohta dhe hermetike.

Gjatë inspektimit u evidentua gjithashtu dhe mungesa e sistemit të ngrohjes në regjimin e brendshëm (kaldajë) me gaz, si kërkesë e domosdoshme për të përballuar kushtet atmosferike me temperatura tepër të ulta gjatë stinës së dimrit. Aktualisht, ngrohja në dhomat e banimit realizohej me pajisje elektrike të lejuara nga institucioni, por për shkak të ngarkesës, rrjeti elektrik nuk e përballon ngrohjen me këto pajisje.

Shtetasit e huaj që vuanin dënimin në këtë institucion, ngritën si problematikë pamundësinë për të blerë produkte ushqimore shtesë apo materiale që nevojiten për higjienën personale të

---

³ Shkresë nr.134/1 prot., datë 14.4.2022 që I EVP Kukës i ka drejtuar DPB-së.

tyre, pasi nuk mund ti siguronin për shkak të largësisë fizike me familjarët e tyre. Në momentin e inspektimit në këtë institucion ndodheshin 5 shtetas të huaj me origjinë nga Kosova dhe Maqedonia e Veriut, të cilët nuk paraqitën ankesë tjetër para grupit të inspektimit.

Të paraburgosurit pohuan faktin se nga ana e institucionit ishin kryer disa investime të pjesëshme në regjimin e brendshëm, por pavarësisht kësaj, në disa ambiente kishte lagështirë kryesisht në ambientin ku ndodheshin tualetet dhe dushet për larjen e trupit. Pozicioni i godinës së institucionit dhe prezenca e lagështirës, ndikojnë në përkeqësimin e gjendjes shëndetësore dhe psiko-sociale të të paraburgosurve.

Ankesa u evidentuan edhe për mungesën e aktiviteteve kulturore dhe sportive, të cilat për shkak të mungesës të infrastrukturës ato nuk mund të zhvillohen. Aktivitetet e vetme që kryheshin në këtë institucion, ishin koha e ajrimit dhe lojrat e tavolinës, si dhe trajtimet psiko-sociale individuale sipas programit të miratuar nga DPB. Grupi i inspektimit konkludon se, këto aktivitete janë të pamjaftueshme dhe nuk plotësojnë kushtet për rehabilitimin e tyre.

Masat mbrojtëse

Ligji nr.81/2020 “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve”, në neni 6 parashikon se, *“Personeli i institucioneve të ekzekutimit të vendimeve penale u kushton vëmendje të veçantë mbrojtjes së dinjitetit, nevojave fizike, sociale, profesionale, shëndetësore dhe psikologjike të të burgosurave”*.

Në çdo rast, të burgosurit i sigurohen menjëherë masa mbrojtje, mbështetje dhe këshillime ligjore, me qëllim rehabilitimin e tij. Një nga masat mbrojtëse që garantohet me ligj, është edhe ushtrimi i të drejtës së ankimit dhe paraqitjes së kërkesave. Ata kanë të drejtë të paraqesin kërkesa dhe ankesa në zbatim të legjislacionit në fuqi, të rregullores së përgjithshme të burgjeve, si dhe të rregullores së brendshme të institucioneve.

Në këtë kuadër, grupi i inspektimit verifikoi dokumentacionin për funksionimin e sistemit të marrjes, trajtimit dhe zgjidhjes të kërkesë/ankesave të të paraburgosurve drejtuar institucionit, si dhe menaxhimin e korrespondencave jashtë institucionit. Sipas praktikës, të paraburgosurit pasi plotësonin formularin e kërkesë/ankesave, specialisti për çështjet shoqërore i regjistronte ato në regjistrin përkatës dhe më tej protokolloheshin nga sekretaria e institucionit⁴. Regjistri ishte i sekretuar dhe i plotësuar sipas rubrikave. Drejtori i institucionit, pasi i adresonte kërkesat e të paraburgosurve sipas sektorëve, ju kthente përgjigje me shkrim ose verbalisht të paraburgosurve që kishin paraqitur kërkesa apo ankesa, brenda afateve të parashikuara në Rregulloren e Përgjithshme të Burgjeve.

---

⁴ Neni 58 i ligjit nr.81/2020 “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve”.

Sipas shënimeve në regjistër, natyra e kërkesë/ankesave konsistonin në takime me familjarët, kërkesa për takim me avokatët mbrojtës, vizita mjeksore pranë Spitalit Rajonal Kukës, kërkesë për blerjen e pajisjeve si TV dhe frigorifer etj., të cilat ishin plotësuar nga institucioni, mbi bazën e shënimeve të kryera në regjistrin përkatës. Gjatë vitit 2022 ishin regjistruar 135 kërkesa nga të paraburgosurit. Në përfundim, grupi i inspektimit administroi kopje të këtij dokumentacionit.

IEVP Kukës monitorohej nga sistemi i kamerave të sigurisë. Aktualisht institucioni kishte 18 kamera sigurie, që mbanin në vëzhgim ambientet në regjimin e brendshëm dhe në ambientin e jashtëm të institucionit. Nga drejtuesit e institucionit, u informua se ishte shtuar numri i kamerave në regjimin e brendshëm, si dhe ishin zëvendësuar kamerat me shikueshmëri të dobët. Monitorimi me kamera sigurie, shërben për të rritur nivelin e sigurisë fizike të institucionit, por dhe për të parandaluar çdo rast keqtrajtimi të mundshëm të të paraburgosurve nga ana e punonjësve të sigurisë që kryjnë shërbim në këtë regjim. Të dhënat që gjeneroheshin nga sistemi i kamerave, administroheshin nga drejtori i institucionit dhe ruheshin në server për një periudhë 1 mujore.

Grupi i inspektimit, verifikoi gjithashtu dhe dokumentacionin që mbahej nga Komisioni i Pritjes dhe Komisioni i Dhënies së Masave Disiplinore në institucion. U evidentua se procedura e ndjekur nga anëtarët e komisioneve ishte në përputhje me legjislacionin dhe Rregulloren e Përgjithshme të Burgjeve. Praktika e ndjekur regjistrohej në formularët dhe regjistrin përkatës, të cilët ishin të protokolluara.

Në mjedisin e regjimit të brendshëm, ndodheshin 2(dy) aparate telefonik që u shërbenin të paraburgosurve për të komunikuar me familjarët dhe të afërmit e tyre. Në intervistat e zhvilluara, të paraburgosurit deklarorin se respektohej numri 2 herë në javë i telefonatave me familjarët, sikurse përcaktohet në rregulloren e brendshme të institucionit. Për shtetasit e huaj (Kosovë, Maqedoni e Veriut), nuk kishte kufizime në numrin e personave për të komunikuar me familjarët apo konfirmimin e numrave të telefonave në listën e miratuar, sikurse veprohet me të paraburgosurit e tjerë.

Takimet e të paraburgosurve me familjarët, zhvilloheshin 4(katër) herë në muaj, të ndara në 3(tre) takime fizike dhe 1(një) takim online. Takimet fizike zhvilloheshin në një prej dhomve që ndodhej në regjimin e brendshëm të institucionit. Në hyrje të regjimit të brendshëm ndodhej edhe një dhomë ku ishte vendosur një monitor (kompjuter), për lidhjen me “skype” me familjarët e tyre.

Nga intervistat me të paraburgosurit, nuk pati ankesa për mosrespektimin e numrit të takimeve me familjet, por ata kishin kërkesa për zëvendësimin e takimeve fizike me takime online me familjarët, pasi një pjesë e tyre kishin familjet larg dhe nuk kishin mundësi ekonomike të zhvillonin takime fizike çdo javë.

Në regjimin e brendshëm ndodhej një klasë edukimi e cila shërbente njëkohësisht si bibliotekë, por dhe si ambient kulti për besimtarët myslyman dhe të krishterë, në kryerjen e riteve fetare.

Në IEVP Kukës, në hyrje të regjimit të brendshëm, ishte instaluar një skaner urë, e cila shërbente për kontrollin e personelit e vizitorëve që hyjnë në regjimin e brendshëm, si dhe për të rritur sigurinë e institucionit.

Kushtet materiale

Grupi i MKPT-së, inspektoi dhomat e banimit të të paraburgosurve, si dhe ambientet e përbashkëta në regjimin e brendshëm, me qëllim plotësimin e kushteve materiale, në kuadër të respektimit të standardeve për jetesë normale.

Kushtet materiale në regjimin e brendshëm të institucionit ishin në përgjithësi të përmirësuara. Nga ana e institucionit ishin kryer disa investime me fondet e tyre, për reduktimin e nivelit të lagështirës kryesisht në ambientet e dhomave. Ambientet e banimit ishin të lyera dhe të pastra nga ana higjieno-sanitare, si dhe ishte krijuar një ambient i veçantë për ajrimin e të paraburgosurve.

Në regjimin e brendshëm ndodheshin 16 dhoma për banim. Hapsirat e dhomave për të paraburgosurit, **nuk** janë sipas kërkesave për jetesë normale dhe nuk përmbushin kushtet shëndetësore e higjenike. Pozicioni që ato ndodhen (nën nivelin e tokës), nuk i përshtatet kushteve klimatike të zonës, sikurse parashikohet në legjislacionin në fuqi dhe aktet ndërkombëtare⁵. Kubatura e dhomave për banim ishte më pak se 9 m³ dhe sipërfaqja banimit më pak se 4 m², për çdo të burgosur. Nisur nga përmasat e dhomave, aty mund të akomodohen 1-2 persona, ndërkohë që në tre dhoma ishin akomoduar deri edhe 5 persona. Sa më sipër, përbën trajtim degradues për të paraburgosurit që vuajnë dënimin në këtë institucion.

Dhoma për banim ishin të kompletuara me materiale për fjetje si krevat, dyshek, batanie e çarçaf për çdo të paraburgosur. Asnjëri prej tyre nuk flinte me dyshekë në tokë, por në krevatë dyshe në formë “marinari”. Brenda hapësirave të dhomave, të paraburgosurit kishin vendosur komodina dhe raftet për ruajtjen e ushqimeve dhe mbajtjen e sendeve personale. Në dhomat me 4 dhe 5 persona, në pamundësi të vendosjes së komodinave për çdo të paraburgosur, materialet personale ruheshin në çanta të vendosura në dysheme. Sa më sipër, përbën trajtim jo dinjitoz për këta persona.

Në regjimin e brendshëm, ndodhej një klasë edukimi e cila shërbente njëkohësisht dhe si bibliotekë, ku zhvilloheshin nga punonjësit e sektorit për çështjet shoqërore këshillime

---

⁵ Neni 33 i ligjit nr.81/2020 “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve”.

individuale dhe trajtime psiko-sociale me të paraburgosurit, në mungesë të aktiviteteve dhe veprimtarive të përbashkëta me grupe.

Sikurse theksuam më lartë, dritaret e dhomave të banimit ishin me përmasa të vogla 80x60 cm dhe nuk mundësonin ajrim të mjaftueshëm e ndriçim të plotë natyral për të lexuar dhe punuar. Në pjesën e jashtme ato ishin të përforcuara me skara hekuri. Mundësia e zgjerimit të dritareve është e pamundur, për shkak të strukturës dhe pozicionit që godina e regjimit të brendshëm ndodhet nën nivelin e tokës. Por, drejtuesit e institucionit shtronin nevojën e zëvendësimit të tyre, pasi ato janë të amortizuara dhe nuk mbyllen hermetikisht, duke lejuar hyrjen e të ftohtit në këto ambiente.

Kushtet materiale, përbëjnë kushtin kryesor për jetësë normale për të burgosurit. Pavarësisht qëllimit ku është ngritur si institucioni dhe shërbimeve që ofron për të paraburgosurit, në tërësi kushtet e akomodimit bien në kundërshtim edhe me Rregullin 13 “Rregullat e Mandelës”, të miratuara nga OKB, ku përcaktohet shprehimisht se *“Hapsirat e akomodimit për të burgosurit duhet të plotësojnë të gjitha kërkesat shëndetësore, vëmëndje e veçantë duhet t’u kushtohet kushteve klimatike dhe veçanërisht ajrosjes, hapsirës minimale për banim, ndriçimit, ngrohjes dhe ventilimit”*.

Në regjimin e brendshëm ndodhej një dhomë e cila shërben për takime të të paraburgosurve me avokatët mbrojtës, prokurorin e çështjes ose oficerë të policisë gjyqësore. Kjo dhomë ishte e pajisur me tavolinë pune dhe karrige për qëndrimin ulur të personave. Ajo ishte e lyster dhe e pastër nga ana higjieno-sanitare, por nuk ishte e monitoruar me sistemin e kamerave të sigurisë.

IEVP Kukës ka një dhomë observimi dhe një dhomë veçimi, të cilat ishin të kompletuara me nga një krevat dhe materiale për fjetje, në të njëjtat kushte me dhomat e tjera. Në momentin e inspektimit në dhomën e observimit ndodhej një i paraburgosur që vuante nga një sëmundje, që sipas rekomandimit të mjekut, duhet të qëndrojë i diferencuar nga të paraburgosurit e tjerë.

Furnizimi me ujë kryhej nga rrjeti i ujësjellësit të qytetit të Kukësit dhe kishte pandërprerje gjatë 24 orëve. Nga ana e institucionit ishin siguruar dhe 2 çisterna rezervë, të cilat mundësonin furnizimin me ujë pa ndërprerje, në rastet e difekteve të ujësjellësit.

Ambientet e brendshme dhe të jashtme të institucionit, kishin ndriçim artificial që furnizohej nga rrjeti elektrik i qytetit. Në rast difekti apo ndërprerje të energjisë elektrike nga rrjeti, institucioni kishte si burim alternative një gjenerator që furnizonte me energji elektrike ambientet e IEVP-së dhe të DVP Kukës, që ndodhen brenda të njëjtit territor.

Ambientet e institucionit ishin të dezinfektuara dhe nuk u evidentua prania e insekteve. Për larjen e materialeve të fjetjes, institucioni kishte funksionale një lavatriçe dhe një tharëse.

Rrobat e trupit laheshin nga vetë të paraburgosurit ose dërgoheshin pranë familjarëve të tyre. Kjo, për shkak dhe të mungesës të ambienteve për hapjen dhe tharjen e rrobave.

IEVP Kukës nuk ka mjedise të hapura, për shkak të pozicionit që ndodhet godina e paraburgimit, ndaj nuk mund të zhvillohen aktivitete sportive si futboll, basketboll, etj. I vetmi mjedis i hapur ishte ai i ajrimit, i cili ishte i kufizuar në hapësirë dhe nuk ofron asnjë mundësi për organizimin e aktiviteteve kulturore dhe sportive, përveç lojërave të tavolinës.

Kuzhina e institucionit ndodhej jashtë ambientit të regjimit të brendshëm. Ajo ishte me hapsirë dhe sipërfaqe të vogël, por mbahej pastër nga personeli i saj. Gatimi i ushqimit dhe ruajtjen e produkteve ushqimore ishin në të njëjtin ambient. Gatimi kryhej rregullisht për 3 vakte ushqimore për të paraburgosurit e IEVP-së, si dhe për personat e ndaluar/arrestuar në dhomat e sigurisë të DVP Kukës. Grupi i inspektimit nuk mori ankesa nga të paraburgosurit për ushqimin. Sipas intervistave, ushqimi ishte i cilësisë së kënaqshme dhe konsumohej nga të paraburgosurit. Për të sëmurët me diabet, ushqimi gatuhej më vete.

Personeli i kuzhinës sipas organikës përbëhej nga 2 punonjës. Në një stendë të vendosur në murë ishin të afishuara librezat shëndetësore të kuzhinerëve, të cilat ishin të përditësuara bashkë me menynë javore dhe kuotat ditore me vlerat kalorike, të cilat rezultuan të ishin brenda normativave të miratuara. Nga inspektimi u konstatua se, kampionët e ushqimeve ruheshin në kushte frigoriferike. U evidentua se, në kuzhinë mungonte aspiratori për të evituar erërat, tymrat dhe aromat nga gatimi i ushqimit, konstatim i përsëritur dhe në inspektimin e mëparshëm.

Ngrohja në ambientet e regjimit të brendshëm realizohej me ngrohëse elektrike për periudhën e dimrit. Drejtuesit e institucionit, ishin drejtuar me kërkesë DPB-së për instalimin e një kaldaje qendrore me gaz, për shkak të kushteve klimaterike me temperatura të ulta të zonës.

Të paraburgosurit ngritën me shqetësim dhe mungesën e dyerve me skarra në regjimin e brendshëm, pasi ambienti është i mbyllur. Gjitashtu, dyert e dhomave ekzistuese ishin të amortizuara dhe të vjetëruara, ndaj është e nevojshme edhe zëvendësimi i tyre, të cilat do garantonin sigurinë dhe ajrimin e dhomave të banimit.

Regjimi dhe aktivitetet

Programi ditor i veprimeve ishte i miratuar nga drejtori i institucionit dhe ishte i afishuar në korridorin e regjimit të brendshëm dhe në klasën e edukimit. Aktivitetet kryesore në këtë IEVP përfshinin lojëra tavoline, aktivitete fetare si dhe me rastin e festave të ndryshme organizimi i aktiviteteve kulturore.

Punonjësi i sektorit të çështjeve shoqërore, kishte hartuar programe individuale këshillimi dhe trajtimi psiko-social me të paraburgosurit. Sipas programeve mujore, me të

paraburgosurit ishin zhvilluar tema dhe recensione të librave të cilat konsideroheshin si aktivitete informuese dhe edukative.

Në institucion nuk kishte persona me probleme të shëndetit mendor, ndërsa për të paraburgosurit e ardhur rishtas në këtë IEVP, kishte programe të veçanta për këtë kategori, në lidhje me informimin e tyre për të drejtat dhe detyrimet që gëzojnë personat e privuar nga liria në këtë institucion.

Grupi i inspektimit verifikoi gjithashtu plotësimin e dosjeve psiko-sociale për secilin të paraburgosur, të cilat ishin të plotësuara sipas rubrikave dhe të përditësuara, me përmbledhje nga takimet e fundit me të paraburgosurit, vlerësimet e tre mujorëve dhe gjithë dokumentet e tjera mbështetëse. Sektori i edukimit kishte në organikë 1(një) specialist me profesion psikolog ose punë sociale.

Shërbimi shëndetësor

Organika e sektorit të shëndetësisë në IEVP Kukës përbëhej nga 1 mjek dhe 4 infermierë. Mjeku nuk ishte në organikën e institucioni, por ishte i punësuar me kontratë me kohë të pjesëshme, 4 orë në ditë dhe në çdo kohë kur kishte të paraburgosur me probleme të rënda shëndetësore. Ndryshe nga inspektimet e mëparshme, të paraburgosurit nuk paraqitën ankesa grupit të inspektimit, për vonesa apo zvarritje në kryerjen e vizitave mjekësore nga mjeku i institucionit.

Nga verifikimi i dokumentacionit të stafit mjekësor, u konstatua se regjistrat e terapisë ditore, marrjes dhe dorëzimit të shërbimit, kartelave dhe ngjarjeve të rënda ishin të plotësuar dhe mbajtur në mënyrë të rregullt. Kartelat mjekësore të të paraburgosurve, mbaheshin me çelës në zyrën e mjekut, e cila në mungesë të ambienteve të punës për administratën e institucionit, shërbente njëkohësisht edhe si zyrë për financën dhe logjistikën.

Dhoma e infermierisë, ndodhej në regjimin e brendshëm dhe ishte e rregullt dhe e mirëmbajtur, e pajisur me shtrat, tavolinë pune dhe rafte për mbajtjen e medikamenteve dhe regjistrat ku evidentoheshin rastet e dhënies së ndihmës mjekësore për të paraburgosurit.

Furnizimi me medikamente për pacientët kronikë kryhej sipas skemës tre palëshe midis IEVP-së, degës së FSKSH-së Kukës dhe Depos Farmaceutike. Përveç kësaj skeme, IEVP Kukës furnizohej me medikamente edhe nga DPB. Në rastet e mungesës të medikamenteve, përdorej fondi i venë në dispozicion në buxhetin e institucionit, për këtë qëllim. Në rastin kur ilaçet siguroheshin nga familjarët, ato administroheshin nga infermierët e turnit dhe sipas rekomandimit të mjekut të institucionit, u jepeshin të paraburgosurve të sëmurë me sëmundje kronike. Institucioni nuk ka në organikë farmacist, por detyrën e kryen njëri prej infermierëve.

Të paraburgosurit ishin të pajisur me libreza shëndetësore. Asgjësimi i ilaçeve të skaduara bëhej me komision, praktika e të cilit evidentohet në procesverbalet përkatëse. Gjithë procesi i asgjësimit të ilaçeve të skaduara, rregjistrohej në mënyrë filmike.

Institucioni nuk kishte makinë autoambulancë, për shoqërimin e të sëmurëve në Spitalin Rajonal të Kukësit. Në rastet e urgjencave, njoftohet menjëherë urgjenca e spitalit dhe i paraburgosuri dërgohej për trajtim të specializuar mjekësor. Si rezultat i bashkëpunimit midis dy institucioneve, në Spitalin Rajonal Kukës ishte përshtatur një hapësirë me dy dhoma, me hyrje më vete e dedikuar për shtrimin e personave të paraburgosur, e cila plotësonte parametrat e sigurisë.

Shërbimi i stomatologjisë për të paraburgosurit mbulohej nga poliklinika e qytetit të Kukësit ose në shërbim privat me rekomandimin e mjekut të institucionit. Për këto raste, institucioni mbulon shpenzimet e lëvizjes, ndërsa shpenzimet e mjekimit mbulohen nga vetë i paraburgosuri.

Avokati i Popullit vlerëson përmirësimet e disa kushteve në këtë institucion, përse kohë nuk patëm ankesa për cilësinë e ushqimit dhe të shërbimit shëndetësor. Gjithsesi, aktivitetet rehabilituese me të paraburgosurit duhet të përmirësohen ndjeshëm.

Për sa më sipër dhe në mbështetje të pikës 3, të nenit, 63 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, ku thuhet se: *“Avokati i Popullit ka të drejtë të bëjë rekomandime dhe të propozojë masa kur vëren shkelje të të drejtave dhe lirive të njeriut nga administrata publike”*; të nenit 21, germa “b” të ligjit nr. 8454 dt. 04.02.1999 *“Për Avokatin e Popullit”*, i ndryshuar, ku thuhet se: *“Avokati i Popullit paraqet rekomandime për vënien në vend të së drejtës së shkelur tek organi administrativ, që, sipas tij ka shkaktuar shkelje të të drejtave dhe lirive; si dhe në bazë të nenit 81, pika 2/b të ligjit Nr. 81/2020 “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve”*, ku parashikohet midis të tjerash se: *“Mekanizmit Kombëtar për Parandalimin e Torturës ka këto kompetenca: b) paraqet rekomandime për organet përkatëse, me qëllim që të përmirësohen trajtimi dhe kushtet e individëve që u është hequr liria dhe të parandalohet tortura, trajtimi ose dënimi i egër, çnjerëzor ose poshtërues.”*.

REKOMANDOJMË:

1. Deri në ndërtimin e një godine të re për I EVP Kukës, të planifikohen fonde buxhetore për rikonstuksionin e plotë të godinës së regjimit të brendshëm, eliminimin e lagështirës në këto ambiente, si dhe të garantohet trajtim dinjitoz e kushte normale jetese, për të paraburgosurit.
2. Të vlerësohen sipërfaqet e banueshme të institucionit dhe të ripërcaktohet kapaciteti i tij, përse edhe vendodhja (pjesërisht nën tokë) krijon premisa për kushte të papërshtatshme.

3. Të merren masat e nevojshme, për organizimin e aktiviteteve kulturore dhe edukative të alternuara me programe për trajtime individuale të të paraburgosurve, me qëllim rehabilitimin, këshillimin, ri-integrimin, në përshtatje me kushtet e institucionit.
4. Të merren masat e nevojshme tekniko-organizative, për ndryshimin e kapacitetit fizik të institucionit, me qëllim uljen e popullimit në dhomat e banimit, duke ruajtur kushtet shëndetësore dhe higjienike të të paraburgosurve.
5. Të merren masat e nevojshme, për blerjen e një aspiratori për ajrim në kuzhinën e institucionit.
6. Të merren masat e nevojshme, për plotësimin e vendeve vakante në sektorin e policisë të institucionit.

Për qëndrimin dhe masat që do të merrni në zbatim të këtij rekomandimi, të vihemi në dijeni brenda afatit 30 ditor sipas nenit 22 të ligjit nr. 8454 datë 04.02.1999 “Për Avokatin e Popullit”, i ndryshuar.

Duke besuar në mirëkuptimin dhe bashkëpunimin tuaj.

KOMISIONER

Ahmet PRENÇI